

Kedy sa objavil moriak na našom území

31.7.2026 - Zora Bielichová | SAV

Morka patrí medzi tri celosvetovo najrozšírenejšie druhy hydiny. Domestikovaná bola na území dnešného Mexika niekedy pred dvoma tisícročiami. Kedy sa dostala do Európy a rozšírila sa na našom území, bolo predmetom vedeckého výskumu špecialistov a špecialistiek v odbore história, archeológia a genetika. Na aktuálnom interdisciplinárnom výskume participovali aj Zora Bielichová z Archeologického ústavu SAV, v. v. i., a Diana Duchoňová z Historického ústavu SAV, v. v. i., ktoré hodnotili historické a archeozoologické doklady výskytu tohto exotického vtáka na našom území. Výsledky zverejnili v jednej z kapitol nedávno publikovanej monografie *Exploring the history of turkey management and domestication. A transatlantic perspective* (eds. A. Manin, C. F. Speller, E. Corona-M., E. K. Thornton).

„Zozbierané archívne pramene poukazujú na rozšírenie chovu a konzumácie morčacieho mäsa na našom území najskôr v 16. storočí. Najstaršia zmienka týkajúca sa ceny dvoch moriakov pochádza z účtovných kníh dnešnej Bratislavy z roku 1598, čo je o niekoľko desaťročí neskôr ako predpokladaný čas ich rozšírenia v Čechách (1550–1580) a v Rakúsku (1530–1540),“ približuje výsledky výskumu Diana Duchoňová z Historického ústavu SAV, v. v. i. Dopĺňa, že dekoratívne vtáky s delikátnym mäsom sa stali súčasťou stravy uhorskej šľachty a kléru, no ich chov bol v nových podmienkach náročný a rozšíril sa až v druhej polovici 17. storočia.

Kosti pochádzajú hlavne z dospelých vtákov a boli odkryté na centrálnych lokalitách obývaných komunitami s vyšším spoločenským statusom – na Slovensku ide zatiaľ o hrady Gýmeš a Čeklís a Zoborský kláštor pri Nitre. *„Časový kontext týchto nálezov je často nejasný, no ich geografické rozloženie poukazuje na dva možné – hoci sa navzájom nevylučujúce – scenáre týkajúce sa importu morky do našej oblasti,“* popisuje Zora Bielichová z Archeologického ústavu SAV, v. v. i. Kosti zo sídiel pod kresťanskou kontrolou naznačujú, že morky sa k nám mohli dostať zo západu cez Rakúsko, Sliezsko a Čechy. Alternatívou je osmanské sprostredkovanie zo Stredozemia, čo dokumentujú nálezy z oblastí Maďarska okupovaných Turkami.

Viac o knižnej publikácii

Spracovala: Zora Bielichová, Archeologický ústav SAV, v. v. i.

Foto: ArÚ SAV, v. v. i.

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13829&source_no=20